

rion v svoji knjigi „Konec sveta“ pravi, da postanejo vojske nemogoče s tem, da ženske odtegnejo vojski in vojskujočim svoje simpatije in delajo zoper vojsko. — Selma Lagerlöf, odlična švedska pisateljica, je bila odlikovana z zlato kolajno švedske akademije. Njene nežne povesti so polne globokega sočutja s trpečim človeštvom. Njene najbolj znane povesti so: „Gösta Berling“, in „Krščanske legende“. Najnovejša povest Selme Lagerlöf je „Zaklad gospoda Arna“.

Daniel Lukič Mordovcev, maloruski in ruski pisatelj, je pred kratkim obhajal petdesetletnico književnega delovanja, Mordovcev (roj. 1830 v Danilovki na Donu) je poleg Danilevskega najboljši pisatelj zgodovinskih povesti in romanov. Njegove zgodovinske povesti „Sahajdačni“, „Idealisti in realisti“, „Ruski Odisej“, „Socialist preteklega stoletja“ so prevedene v več jezikov. Književna delavnost Mordoveva je zelo obsežna. Spisal je tudi več zgodovinskih monografij, poljudnih kulturno-zgodovinskih razprav in potopisov. Pisati je začel najprej v maloruskem jeziku že kot dijak. V ti dobi je zložil daljšo pesem „Kozaki in morje“. Potem je prevajal v maloruščino Gogolja in v „Osnovi“ je objavil dve povesti. Ko je „Osnova“ nehala izhajati, je pisal rusko. Globoko čustvo in lirizem sta znak vseh njegovih leposlovnih del.

Maloruski dnevnik „Dilo“, ki izhaja v Lvovu, je obhajal letos petindvajsetletnico svojega obstanka. List je bil ustanovljen od poslanca VI. Barvinskega; izpočetka se je tiskal v ruškem pravopisu, v devetdesetih letih je izpremenil konservativno mišljenje v radikalno ter je začel izhajati v fonetičnem pravopisu. „Dilo“ je prvo malorusko glasilo, proti katerega duhu so bile druge stranke prisiljene ustanoviti svoje dnevnike — staroruska stranka svojega „Haličanina“ in cerkvena stranka svojega „Ruslana“.

Lewis Wallace, pisatelj po celem svetu znane povesti „Ben Hur“, je umrl h koncu preteklega leta. Zanimiv je življenjepis pisatelja te povesti in tudi zgodovina izdaje. Lewis Wallace je bil slab odvetnik, srednji notar, toda pogumen vojak, spreten diplomat in še spretnejši pisatelj. Ko je napisal povest „Ben Hur“, ni mogel najti zalagatelja; celo Harperjeva tvrdka, ki se je navsezadnje vendar le usmilila povesti, je izpočetka hotela rokopolis pisatelju vrniti, ker se je bala, da bo imela veliko izgubo. In glej, „Ben Hur“ je prinesel tvrdki ogromno premoženje in povest spada med najbolj razširjene knjige na svetu. Saj je pisatelj imel tudi veliko dela ž njo, pilil je vsako vrsto včasih desetkrat zaporedoma. Ostali njegovi spisi so: „The Fair God“ (1873), „The life of Christ“, „The Life of Benjamin Harrison“ (1887) in „The Prince of Judia“ (1893).

Dr. I. Sauerwein. V Kristijaniji na Norveškem je h koncu leta 1904. umrl Jurij Sauerwein, nemški

učenjaka, prijatelj lužiških Srbov in obenem lužiško-srbski pisatelj. Sauerwein je bil eden izmed tistih Nemcev, katere bodo Slovani zmirom čislali. Kot kozmopolit v pravem pomenu besede je Sauerwein strogo obsojal sirovo zatiranje slovanskih narodov na Nemškem. Rajni je bil imeniten sodobni linguist, ki je znal do malega 67 jezikov — mrtvih in živih; nekateri jezike pa je znal tako dobro, da je v njih pisal svoje duševne proizvode. Tako na pr. l. 1899. je povodom jubileja angleške kraljice Viktorije izdal pesniško publikacijo, v kateri je kraljico opeval v 38 jezikih; govoriti je znal 40 jezikov. Zanimivo je, da ni spisal nobenega večjega jezikoslovnega dela. Sauerwein je bil doktor modroslovja, a ni imel stanovitne službe. Bil je nekaj časa vzgojitelj, ali službo je opustil, preveč je ljubil svobodo. Da bi vendar imel vsakdanji kruh, bil je v zvezi z britsko biblično družbo, za katero je prevel Sv. pismo nove zaveze v nekoliko afriških in azijskih jezikov. Navadno se je Sauerwein učil jezikov brez slovnice; čital je tekst, s pomočjo slovarja je sam posnel slovnico iz tega, kar je prečital, in potem šele je malo pregledal znanstveno slovnico. Sauerwein je bil rojen 15. januarja l. 1831. na Hanoverskem; veliko je potoval, ali najljubši kraj mu je bilo ozemlje lužiških Srbov, katerih jezik je znal prav dobro, tako da je v njem pisal in izdal veliko število pesmi. Poleg lužiško-srbskega jezika je zelo ljubil tudi litevski jezik. O sebi je trdil, da je ponemčen potomec polabskih Slovanov.

Rusija.

Oči vsega sveta so vedno bolj uprte v rusko državo. Na bojišču jo je zadela velika nesreča. Boji ob reki Šahe so se končali s tem, da so se morali Rusi umikati. Odstop od Mukdena je bil podoben velikemu porazu. Za Ruse je najbolj neugodno to, ker se bore v tuji, sovražni državi in ne poznajo ne zemlje ne ljudstva. Odtod si moremo razlagati, zakaj niso začeli nikjer energične ofenzive, ampak so vedno le pričakovali sovražnega napada. Japonci so si pa že davno preskrbeli dobre zemljevide in natančno pregledali svet. Naskakovali so najprej ruske postojanke ob levem ruskem krilu. Ko je ruski poveljnik Kuropatkin poslal tje ojačenja od desne strani, je pa obšel general Nogi s četrto armado, došlo izpred Port Arturja, desno krilo in prodir do Mukdena, s čimer je prišel Rusom v hrbet. Hkrati je pa od nasprotne strani izkušala odrezati Ruse od severa peta armada generala Kavamura, ki je došla na bojišče. Ni kazalo torej drugače kakor da je Kuropatkin ukazal, da se umaknejo. Rusi so uničili ogromne zaloge in se umikali, obstreljavani od sovražnika. Bila je strašna bitka, v kateri se je petnajst dni borilo čez tričetr milijona ljudi. Izgube na obeh straneh so ogromne. Naše slike nam kažejo, kako so se zavarovali vojaki v boju pred sovražnimi

strelji. Japonski general Cuhigu (str. 254.) si je izkopal pred Port Arturjem jamo, ki je bila pokrita z železno ploščo, s prstjo in z vrečami peska, da se je zavaroval pred ruskimi granatami. Odtod je telefonično ukazoval japonskim baterijam. Žalosten prizor kaže slika str. 252. Ruski general Kondratenko, ki je vodil obrambo Port Arturja, je bil nekaj dni preda padcem trdnjave ubit na Kikvanski utrdbi.

Ali se bo ruska armada od zadnjega strašnega udarca še dvignila do tolike moči, da premaga sovražnika? Vrhovni poveljnik Kuropatkin je odstavljen, in na njegovo mesto je imenovan general Linjevič. Na Ruskem pa mobilizirajo vedno nove armadne zборе in jih pošiljajo na bojišče.

V državi pa vre dalje. Bombni atentati se ponavljajo, in nedavno so aretirali zločinca, ki je imel pri sebi bombe, namenjene baje car'nji vdovi Mariji Feodorovni (str. 253.), materi sedanjega carja. Ona ima velik vpliv na dvoru, in tudi car je jako odvisen od njenih svetov. Ker dolže revolucionarji njo, da zadržuje carja od ustave, so ji namenili smrt, ki je pa zdaj še ni zadela. Na str. 253. pa vidijo čitatelji „velikega“ kneza Alekseja Nikolajeviča, edinega sina carjevega, ki modro sedi v naročju svoje matere Aleksandre. Sedaj pač še nič ne ve, kaka težka naloga ga čaka, ako bo kdaj zasedel prestol svojega očeta! Novi ruski notranji minister Bulygin (str. 254.), naslednik umorjenega Pleveja, je pristaš stare absolutistične vladne oblike. Delavski voditelj pravoslavni duhovnik Gapon (str. 245.), ki je korakal pri peterburških izgredih na čelu delavstva proti Zimski palači, je pobegnul v inozemstvo.

Don Quijote de la Mancha. Španska obhaja letos pomembno tisoletnico: V februarju l. 1605. je bil izdan prvi del znane knjige: „Prebrisani vitez Don Quijote de la Mancha“. Le-ta knjiga se je po statističnih podatkih nekega španskega slovstvenega zgodovinarja razširila v 2½ mil. iztisih in je prevedena

v vse svetovne jezike, celo v razna manjša narečja, kakor na pr. v žargon ruskih židov. Pisatelj knjige Miguel de Cervantes se je porodil l. 1547.; najprej je bil v službi kardinala Aquavive, potem je bil vojak, suženj v Alžiru, zopet vojak in posredovavec raznih služeb. Spisal je mnogo dramatičnih spisov, romana „La Galatea“ in „Trabajos de Persiles y Sigismunda“ (Trpljenje P. in S.) ter zbirko povesti „Novelas ejemplares“. V „Don Quijotu“ opisuje pisatelj dvojni tip ljudstva: plemenitega, ali premalo praktičnega idealista, in materialista z zdravimi dovtipi, ki zna izrabiti tre-

Miguel de Cervantes Saavedra,
pisatelj „Don Quijota“.

notne koristi. V teh dveh osebah je Cervantes narisal obenem sodobne španske razmere: prazno, nevedno junaštvo, ki se ne briga za resnično življenje, gleda le v preteklost in ne vidi jedra in bistva stvari. Poleg njega nastopa nevedni egoizem, ki vidi le zemljo, po kateri hodi, in pozna samo trenotek, v katerem živi. V „Don Quijotu“ je pa Cervantes opisal tudi sodobno življenje in nravnost, zlasti življenje španskih plemenitašev. Kako je knjiga bravcem ugajala, priča dejstvo, da je že l. 1605. izšla 7. izdaja te knjige.

RUSKI VOJNI PREVOZ.